

กฤษฎาสอนน้องคำฉันท์

กฤษฎาสอนน้องคำฉันท์ เป็นวรรณกรรมประเภทคำฉันท์ ส่วนใหญ่เป็นกาพย์ฉบังและกาพย์สุรางคนางค์ สันนิษฐานว่าพระยาราชสุภาวดีและพระภิกษุอินท์แต่งกฤษฎาสอนน้องคำฉันท์ระหว่างที่พระยาราชสุภาวดีไปรับราชการที่เมืองนครศรีธรรมราช พระยาราชสุภาวดีแต่งก่อนในตอนต้นแล้วอาราธนาพระภิกษุอินท์แต่งต่อตอนท้าย

กฤษฎาสอนน้องคำฉันท์มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนกุลสตรีในสมัยนั้น มีเค้าโครงเรื่องมาจากมหาภารตะของอินเดีย

ต้นฉบับจาก : <http://th.wikisource.org/wiki/กฤษฎาสอนน้อง>

ข้อมูลจาก: <http://th.wikipedia.org/wiki/กฤษฎาสอนน้องคำฉันท์>

ฉบับอิเล็กทรอนิกส์ จัดทำโดย พฤษภ บุญมา (pruetboonma@gmail.com)

เผยแพร่บนเว็บไซต์ <http://www.weread.in.th>

เมื่อ 14 มีนาคม 2553

สัททูลวิกิพีดฉันท์ ๑๙

๐ ขอถววยภิวาทนศาสดาดิลกธรรม์
ท้าวสงฆ์อันทรงสรรพ์   คุณา

นบพรหมินทร์วชรินทรวิษณุคิวา
รวิศศิคารา   จำรัส

น้อกามาคัคนาคิรินทร์สินธุพนัส
ภูมิพฤษ์กำพูนัตร   ช่าง

ทวยเทพทพิพพิมาน ณ สถานสถิตทุกองค์
อ็อกแมนสมมติทรง   ุเรศ

เชิญปกป้องภยผองพิบัติอุปัทวเหตุ
นานาประเภทพยาธิ   อย่างาน

แต่ดูผู้จะนิพนธ์ยุบลบทบรรหาร
แห่งราชโยงการ ตำรัส

ให้รังสฤษฏ์กฤษณาสุภาษิตสวัสดิ์
เลงฉันทร์ำพันอรรถ ภิปราย

แปลกแปลงแสดงพจนเพรงเซลงลักษณะบรรยาย
ชาวชนบทธิบาย ประดาษ

ไปสมเสนอบ่ เสมอสมานมุขประกาศ
อโยธยาคณาปราชญ์ ทั้งมวล

รังสรรค์สารพอจักขานจักคู่พจนควร
เสนอสนองสำนวนเนื่อง กวี

หวังโอวาทอนุศาสน์นุสนธิ์สกลสตรี
แสวงสวามิภักดี ฤ วาย ะ

ภาพย์ฉบัง ๑๖

๐ มืองค้ออิสราริปไตย
ค้อพรหมท้ตกษัร่า

ทรงนามภูวไหญ

เถลิงภพผ่านแผ่นพสุธาตล
ณ สีบุเรศเขตขัณฑ์

ด้าวพารา

เอกอัครพนิดาลาวัณย์
พระนามพระนุชบุษบา

เจ็ดโฉมโนมพรรณ

เป็นปี่นอหงค์เนกบริจา
ค้อหมื่นหกพันนงพาล

ริกนาภูคณหา

มีราชธิดาดวงมัลย์
พิลาสเลิศลักษณ์

ท้งสองสะคราญ

หนึ่งนามกรแก้วกฤษณา   หนึ่งจिरประภา
ประไพพระพักตร์เพียงจันทร์

ท้าวสงวนवलนุชในครรรภ์   ปรากฏ์รัตนนิรัน
ตรายนีราศราคิน

ควรรคู่ชัตติยาธิบดินทร์   ปรีดาประดิดิน
ในกามกรีหากล

ผดุงเผติมเริ่มราชมงคล   สวยมพรมณฑล
พิธีวิวาท์ถาวร

เสกสองศุภลักษณ์บังอร   มหิษีมหิศร
เสวยสวัสดิ์ไอศวรรย์

ในชาติตติยพงศาวพันธุ์
เป็นเกษมกกุฎชาติตรี

ธุกต์กดีเสมอกัน

ท้าวกาสิกรัฐรณิน
พิศาลพิสัยสีมา

ดลจ้าวอันมี

อัคเรศเทศแก้วกฤษณา
เฉลียวเฉลิมโลกีย์

ยิ่งยศปรีชา

ปฏิบัติกษัตราสวามี
เสน่ห์สนิทินิจกาล

ห้าวองค์นฤบดี

ห่อนเคียดซึ่งคำรำคาญ
ภิรมย์ฤดีปรีดา

เกษมสุขสำราญ

ผลัดเปลี่ยนเวียนเวรราชา
ละวันบรรโลมโถมสมร

ถนอมแนบนิทรา

ในห้องสิริไสยากร
บ่ รอย บ่ ร้างห่างขวัญ

เกื้อกามตระอร

เสวยสวัสดิสังวาสนิรัน
ตราย ฤ พานพาธา

ดรแผ้วภยัน

เพื่อพระเทพีมีมา
บ่ หยาบสุภาพพร้อมมูล

รยาทกิริยา

ควรรดลองละอองบาทบตีศูร
สมบัติพิพัฒน์โอพาร ฯ ะ

ภิเชกสมบุรณ์

วสันตติลกฉันท์ ๑๔

๐ ปางองค์อนงค์นุชสุดา
ภรรดานราธิป บ่ ดาล

จิรประภาพิมลมาลย์
ประติพัทธเปรมปรีดี

เคียดขุ่นก็ครุ่นฤทัยโทษ
เศร้ำทรวงระลวงทุกขทวี

บ่ มิโปรดมิปรานี
ดุจรเวษณวิลครวญ

อกอ้ออำภัพดูอัปลักษณ์
เอกาสวามิ บ่ มิควร

นिरาศรักแต่ให้หวน
กมลหมางมาห่างเหิน

พระพี ฐ มีวรภรรดา
จิตท้าว ฤ ร้าวรมยเพลิน

ประมาณห้าบำเรอเจริญ
เสนห์น้อมประนอมโฉม

ฉันทใจจึงดาลกมลปรี
ห่อนห่างและสร้างสุขตระโบม

ดิฤดี บ่ ลืมประโลม
บริบาลบรรสานสม

ควรกูจักสู่อรจักถาม
ยลอย่าง บ่ ร้างเสน่หชม

จักขานความที่เกเรียนกรรม
จักเซยขึ้นทุกคืนวัน

ตริเสรีจพฐกียุรยาตร
เกศกัมประนมกรภิวันท์

ยังปรางค์มาศ พิมานจันท์
วรเชษฐ็ยูปาพะงา

เทพี ฐ มีพจนประภาษ
เศรำศรีฉวีวรรณวิภา

เยียไดนาฎกนิษฐา
รวิกลมาหม่นหมาง

เพื่อพานพิบัติอุปัทวทุกข์
ไข่จริงไข่ใจฉั้นไฉนะนา

บ่ มีสุขในสรรพางค์
นุชชี้คดีเถलग

อ้าอายบ่อาจอรรดจักเอื่อน
โอษฐ์อ้างไฉนฤทยแหง

และจักเอื่อนยุบลแสดง
มรณเลิศประเสริฐแล

อดสูดยิ่งสิ่งใดจะเทียบ
โหยหาภรรดากี้ บ่ มิแปร

จะปุ่นเปรียบที่ห่างแห
พักตรพ้องเป็นสองสรवल

ร้อยทุกขั้รันทมระบบระบ
ชอกชำระกำจิตประมวล

อุระระอุกำสรवलครวญ
ประมาณมากกว่าแดนดิน

พระองค์ทรงคุณพิเศษ
อาจผะโอนมนั้สขั้ตติย์นรินทร์

วรเวทประสิทธิธิ์ศิลป์
ทั้งห้าทำว ฤ ร้าวราน

ร่วมรมย์ผทมสุข บ่ สร้าง
เชิญเฉลยในเล่ห้เสน่หวาน

สวาทร้างฤดีสมาน
วจนารถประศาสน์สอน

อ้าแม่อย่ามานกมลปรี
ใช้ชอบประกอบกรรมจักรอน

ดิกลีเกล่ำพร
ยศยั้งทุกสิ่งเจริญ

ไปก่อในกิจประสิทธิเวท
สวามีภักดีธรรมพันเอิญ

อคุณเหตุห่อนสรรเสริญ
ภิรมย์ราชฤทัยไท

อย่าแหม่อย่าแปรประทุษฐจิต
ซึ่งซ้อมถนอมสัตย์ใน

ทุจริตจัญไรภัย
บทเรณูภรรดา

แม้รักด้วยฤทธิ์ประสิทธิมน
พลันหน่ายบังวายสวาทอา

ตรวิกลกฤติยา
ดุร้าย บ่ รางนาน

เสน่ห์สนิทด้วยมิตรธรรมแท้
สุจริตเจริญคุณ ฤ ราน

บ่ปรวนแปรจักร้ายฉาน
เมตรมุงคูงวายวาง

สารแล่นครไรคือใครจักจุด
จักแจ้งแสดงอรรถภิปราย

และจักยุคจักยื้อหาง
บรรยายเรื่องระบอบระบิล

โอวาทนุศาสนยุพิน
โดยกิจสวามิบริรักษ์

ทรเพื่อจักเพียรผดุง
พิทักษ์ราชอำนาจ

กอบกัตเวทิตรรณคุณ
อีกการภิบาลพิบูลวัตร

ชีพิตม้วยด้วยสัตยา
ปฏิบัติและวาจา

หย่อนหยาบสุภาพพจนมา
สิ่งนี้เป็นที่ภิรมเยศ

รยาทพร้อมละม่อมกาย
บุรุษเจตนาหมาย

เสนห์สนอง บ่ หมองจิตระคาย ฤ ช้องเคียดจักเกลียดไกล
ธรรมดาบุรุษอุดมเพศ

ก็พิเศษคือธงชัย

เฉลิมศรีสร้างคคณะใน
มิบ นันประหนึ่งวรประวิช

ภพมั่นมกุฎทรง
ประกิจแก้วพิเชียรผจง

สวมใส่นิ้วอรอนงค์
ไว้ร่างนิราศรสา

พิโรจน์รัตน์จรัสเจริญ
มิภรรตา ๕ ห่างเหิน

เป็นม่าย ฤ วายวัจนตำเนิน
แจกเช่นชโลทกนที

จำเนียรความ อันหยามยิน
บ่ มีมีกระสสินธุ์

นครอันไร่นฤบดิน
สิ้นสูญสุริและกิตติยศ

ทรมเสื่อมสถาพร
ฤ ปราบกฎประกาศขจร

ทั่วทวยคณานรนิกร
ธงชัยอันไพบุลยในเอน

ประมาทหมิ่นทุกถิ่นสถาน
เป็นอาภรณ์แห่งรถยนต์

ธูมาก็ปราบกฎแก่กราน
ราชาก็ปราบกฎเป็นป็น

และเถกิงระเริงแสง
นครินทร์เขตแขวง

สวามีเป็นศรีสวัสดิ์แสดง
ชายใดแม่ได้เป็นภรรดา

ศักดิ์สง่าแก่นารี
บ่ โศภาทั้งอินทรีย์

สูญเสื่อสดีวิริย์ฤมี
ไป่ควรจักคิดจิตประมาท

ปัญญาโหดและโหดเงา
บริภาษดูเบา

ควรคิดสนิทเสน่หเคา
แจกฉัตรประชาบดีพรหเมศ
กั้งเกล้าบรรเทาทุกขทั้งผอง

รพเพิ่มภักดีสนอง
สุรเชษฐูปกครอง
พิบัติใดบ่ไกลักราย ชะ

ภาพย์สร้างคนางค์ ๒๘

๐ อย่าเยี่ยงหญิงชั่ว ไปรู้คุณผิว
ไม่กลัวความอาย ลิ่นลมข่มคำ
ห่อนยำเียงชาย จงจิตคิดหมาย
มุ่งร้ายภรรดา

ต่อหน้าปราศรัย ลับหลังตั้งใจ
ดูหมิ่นนินทา คอยหาข้อผิด
ห่อนคิดกรุณา ไปได้นำพา
กิจการงานเรือน

การหูกการไฉ สะดุ้งรังไหม
ต้องให้ตักเตือน เย็บเสี้ยวร้อยปัก
คร้านนักซักเชือน คบค้าหาเพื่อน
ชอบหน้าพาทิ

โภชชาอาหาร	ห่อนเอื้อเอาภาร
ปฏิบัติสวามี	กล่าวเถียงเลียงล้อ
ปากต่อมือตี	การมข่มขี้
จู้จี้เจรจา	

อย่าเยี่ยงหญิงโหด	มักหึงซึ่งโกรธ
วิาทวาทา	ถาห่อนย่อท้อ
งอนง้อภรรยา	โอหังตั้งหน้า
ปากกล้าไปกลัว	

อย่าเยี่ยงหญิงร้าย	แ่งอนห่อนอาย
เล่นรักขิกหัว	หากินก็เกียด
เตรียมชายเข้าครัว	ละไว้ให้ผัว
กอบกิจบิดงำ	

แขกมาหาสู๋   เกรงเปลื้องหมากพลู
ทานทัดขัดคำ   ดูตาผิวพราง
ให้ข้างถาย่า   แบบยลกลทำ
ขับแขกจากสถาน

อย่าเยี่ยงหญิงบาป   ละโมบโลภลามก
เกลศเหลือประมาณ   เร่ซู้รู้เซ่น
ฤาเป็นแก่นสาร   ชาติข้าสาธารณ
ทรลักษณ์ศักดิ์สูญ

ไปกลัวความอาย   ชนฉินยินร้าย
หอบกายแต่ประยูร   ชนกชนนี้
สวามีตระกูล   เกิดเข็ญเป็นมูล
โทโสโมหันท์

เผ่าพงศ์วงศวาน เพื่อนเรือนเพื่อนบ้าน
ผิดพ้องหมองกัน เคืองชุ่นครุ่นเคียด
รังเกียจเคียดฉันท์ ฤว่างเว้นวัน
จงจิตริษยา

ห่อนผูกไมตรี ร่วมสุขเกษมศรี
พาที่ปรีดา ทำเล่ห์เท่ห์กล
แยบยลนานา ชื่อส่อต่อหน้า
ลับหลังปรวนแปร

แหวนทองเงินตรา แพรพรรณผืนผ้า
ย้ายยักชักแซ ผันผ่อนซ่อนไว้
อย่าให้ผิวแล เป็นหญิงแสนแฉ่
ลามกพกลม

ล้วนชาติฤโหด

ชายร้างห่างสม

สมสู่ภิรมย์

เซยชิดนิจกาล

ก่อเข็ญเป็นโทษ

ฤห่อนเคียงคู่

บำราศขาดชม

สัทธาฉันท ๒๑

๐ เอกองค์อนงค์นุชนงคราญ กลศศิษฐ์ชวาล

เมฆ บ่ พ้องพาน

ก็ผ่องพิศ

เป็นพงศ์ขัตติยาราฤทธิ

อัครราชิต

วบุลชนสมิทธิ

รบดี

รักศักดิ์สิริย์วงศ์กษัตริ

เสน่หอินทรีย์

กลมิจจมรี

สงวนพาล

ไปได้อาลัยในชนมาน

เปรียบก็ปุ่นประมาณ

บ่มลสัตยปาน

ตั้งยองยง

บริรักษ์ภักดีบาทบงส์

คุณคือองค์

นฤปดิศรทรง

พระภรรดา

รักตนสงวนตนกัลยา
รุณโทษา

ครหะจันทา
จงอย่าพาน

ยังราชหฤทัยนราบาล
เชื้อ ฤ ร้าวราน

นฤจิตวิมิตดาล
เสนหส์สนิท

โดยสุนทรภาพมิตรจิต
สุจริตร่วม

กลชนมชีวิต
มโนสมาน

ห่อนเคียดเคืองคำรำคาญ
เปรียบตั้งชนมาน

ประดีพัทธ์ชัตติยปาน
บ่หม่นหมาง

จงจำพร้าพจน์อย่าลวง
วัตรจริยาง

คุณวิบุลย (*)ทาง
คชัตติยา

จักเจริญเกียรติยศลือชา
ดิเรกบริวาร

อิสริยยศวรา
รไพบุลย์

สมศักดิ์อัครราชประยูร
อย่าพึงเสื่อมสูญ

วรอุทิตตระกูล
ในสิ่งสัตย์

ไว้ความสรรเสริญเจริญสวัสดิ์ ฦ วิคุณูปพิพัฒน์
โดยวิริยวัตร กษัตริ

พึงทราบอภัยสวามี
ตาอันใดมี

มนสภิตปรี
บันโดยตาม

อย่าทำตระนงจิตหยาบหยาม สัจจิตประดิษฐ์งาม
พึงพยายาม เสงี่ยมสงวน

ทูลแถลงแสดงอรรถโดยควร   ยุกตสันตยประมวล
เท็จ บ่ ทบทวน   มาทูลไท

รอบรู้กริยาอัชฌาสัย   นฤบดีศรไอ
ศูรย์ประศาสน์ไซ   บ่ ชัดคำ

ร่วมทุกข์สุขร่วมภิรมย์สัม   ฤทธิฤททยบำ
เรอบำรุงทำ   คุณาสนอง

สวามีภักดีจิตโดยปอง   กตัญญูวิบุลครอง
กรรมบถคลอง   กุศลแสง ๕

อินทรวีเชียรฉันท์ ๑๑

๐ ตีนก่อนเมื่อนอนหลัง
ตรัสใช้ระไวระแวง

พียงเฝ้าฟังบรรหารแสดง
ระวังศัพท์รับสั่งสาร

ยามให้ธิเบศทรง
อย่าคลาพยาบาล

ประชวรองค์ บ่ สำราญ
บำเรอรักษักักดีตระโหม

ปางท้าว ฐ ไสยา
อำรุงฤทัยประโลม

อย่าลีลาให้เครงโครม
บพิตรผู้อย่าดูเบา

ที่สูงที่ไสยาสน์
สิ่งใด บ่ ได้เคา

อย่าออกอาจจักเอื้อมเอา
รพให้ ฤ ไปควร

ยามเอื้อนโองการตรัส
ยามท้าว ฐ เชยชวน

สนองอรรถอย่าลามลวน
บันโดยชอบในเชิงสม

ยามร้อนพึงไกวกวัด
ยามสงรงถวายนวม

รำพายพัดรำเพยลม
สุคนธ์ฟุ้งจรุงขจร

ยามวายก็อยู่งาน
ยามสถิตไสยากร

บริหารลบดีศร
พืงนวดนึ่งระวังยาม

ปางให้ธสู่ม
ฤ แหน ฤ ห่อนงาม

สนมไต่บันโดยตาม
พืงโหดเหตุหวงหึง

ปางราชรางวัลป็น
อย่าท้ออย่าทรรหึง

ก้านัลนางที่พอพืง
อธรรมจิตอันริษยา

เกรงให้ฤทัษราน
เส้อมศักติเดชา

บันดาลโทษโกรธา
นุภาพผู้จะดูแคลน

รักองค์สงวนองค์
ภรรตาคุณาแทน

อย่าตระนงฟังกลัวแคลน
บิตุเรศพิเศษสมาน

ไต่รตรวจทุกหมวดหมู่
ในราชบำเรอการ

อนงค์ผู้พนักงาน
ปฏิบัติกษัตรา

เข้าค้ำบำบวงบาท
ผดุงราชบริจา

บ่ มิขาดสักเวลา
ริกวัตรสวัสดิ

ดูถ้วนทุกนวลนาง
ปางโปรดปราณีมี

สุรสุรางคนารี
มิตรธรรมอันเที่ยงธรรม

มลเหตุอคติ
โทสะโมหะฉัน

บ่ เริ่มริทังสี่พรรค
ทภยา ฤ อวารณ์

ครึ่งหนึ่งถึงสองครึ่ง
สามซ้ำฟังกรรมกรรม

ผีผิตพลังฟังสั่งสอน
นุกิจราชอาชญา

หนึ่งรู้จิริจิต
รภาไต่บันโดยอา

บพิตรผู้ภรรดาปรา
รมณพระประสงค์สม

หนึ่งห้องจักทูลความ
ยามไต่ฤทัยระทม

สิ่งไต่ยามสำเร็จรมย์
ทุกขอย่ากิจจาถลลง

รู้รอบประกอบการ
ชอบราชมนเแห่ง

บริบาลบันโดยแสดง
สิ่งไต่ไซร้อยาไต่ทำ

ตรวจตราสุธาโภชน
รุงราชผู้พำ นักษิ (*)

อันเอมโอชบำเรอบำ
เนื่องคณาประชา

จัดเครื่องสุคนธ์ปรุง
ลูปไต้พระกายา

จรงรสมาลา
ขัดติเยศสำอางองค์

อีกทั้งพระภูษิต
อวลอบตรลบทรง

พิจิตรพัสดร์อันบรรจง
สุวคนธ์ละเวงขจร

น้ำสรงและน้ำเสวย
เสารภยเอมอร

รำเหยรสเกสร
อดิเรกชวยฉม

ปัดปุยี่ภู่ลาด
ยามราชนิตรารมณ์

บรรจ้ถรณ์อาสน์ภูธรพทม
บริรักษ์ภักดีผดุง

ลูปล่างวิบุลบท
ประกอบราชอำรุง

สุธารสสุคนธ์ปรุง
ขณะสู้อยยาสถาน

เครื่องทรงพระพักตร์ให้
ปางปิ่นสุธาธาร

เอาใจใส่เป็นนิจกาล
มีทันตื่นพึงเตรียมถวาย

แม่ ว ใ้ ๕ ไคลคลาด
จักโดยเสด็จผาย

พยุหบาตรคลี่คลาย
คชยานยาตรา

กুবกั้งระโจมทอง
สำรวมพระนัยนา

วิสูตรป้องกำบังตา
อย่าแหวกม่านระเมียรมอง

แสนเสวกามาตย์
ทราบให้ฤทัยหมอง

อันลีลาคอเนกนอง
มนัสแห่งระแวงถวิล

หนึ่งน้องอย่ายืนขาน
ฤาชอบระบอบระบิล

นุสนธิ์สารแก่ราชินทร์
บำหัดหยาบพึงเียงยำ

เฒ่าแก่ชะแม่หมู
ควรรโทษพิโรธคำ

กำนัลผู้ใดใดทำ
อย่าเคียดซึ่งให้เครงโครม

พืงน้องสำรวมโอษฐ์
เสียดศรีอินทรีย์โทรม

ผรุสโทษทำลายโฉม
ศุภลักษณ์พิกตรามอง

หนึ่งเราเยาว์มี
ตราบได้ภิเษกสอง

ชนนี้ชนนครอง
สุขใหม่ไหศวรรย์

คุณพระภรรดาเจ้า
คุ้มขวงภยันอัน

ได้ปกเกล้าช่วยกันกัน
ตรายร้าง บ่ ร้างพาน

ธรรมดาคณะพฐ
เสมอแหวนวิเชียรราน

บาราศคู่สมัครสมาน
รังสีหมอง บ่ ผ่องพรรณ

เจียนจันทรดารา
เศรำแสงระอับอัน

วลาหมากีดกัน
ธการคลุ้มชรู่มโทยม

แจกหญิงที่ชายหน่าย
เสื่อมสุขแต่ทุกข์โทยม

แม้เป็นม่ายก็หมองโคม
นัสเศรำกำสรวลศัลย์

ชุมชนจะชวนฉิน
ยากนักจักผ่อนผัน

ประมาทหมิ่นทุกสิ่งอัน
บรรเทาที่สตรีตรอม

สบสรรพสิ่งชั่ว
พักตร์ผ่องก็เฟือผอม

มาเกลือกกลัวให้หมองมอม
พิกลรูปจักชুবทรง

พฤษภกาสร
โทหนต์เส่นงคง

อีกกุญชรอันปลดปลง
สำคัญหมายในกายมี

นรชาติวางวาย
สถิตทั่วแต่ชั่วดี

มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
ประดับไว้ในโลกา

ความดีก็ปรากฏ
ความชั่วก็นิินทา

กิตติยศลือชา
ทวยศยินขจร

เป็นราชบุตรี
เสวยสวัสดิมหาร

มहिษีมหิศร
ถวัลยราชชราดล

อย่าเผยบัญญัติ
จักแถลงแสดงนุสนธิ์

พิศาลทัศนาศน
อย่าสรวลเสีียงสำเนียงดัง

เดินนั่งจงยังองค์
ชวตชวณก็ชวณชัง

ดำรงกายระไวระวัง
ชนมองจะช่องสรวล

อย่าด่วนครรไลแล่น
ทอดตาลีลาจวน

กรกรีดแหวน บ่ รางควร
สะดุดบาทจักพลาดพล่ำ

อย่าเดินหัดมาลา
จีบพกพลางขานคำ

เสยเกศา บ่ ควรทำ
สะกิดเพื่อนสำรวจพลาง

ยุรยาตรโยกย้าย
ยอหัตถ์สัมผัสปราง

กรกรีดกรายสไบบาง
จักเส้อมสวัสดิ์กษัตริ์

นุ่งเฟียดภูษาเดิน
เปลือยเปล้าพระอินทร

และมุงเมินวิถีสี่
หนึ่งสองบ่าสไบทรง

พบชายก็ชายสรवल
ล้วนเลศอวมง

สำรวจฤาสำรวจมองค์
คลเหตุบ่ห่อนงาม

เท้าคางและเท้าแขน
หนึ่งสนธยายาม

จนองค์แอ่นฤาเขินขาม
และแหวะพุดเพื่อนเคหา

หนึ่งนั่งเอาบาทรง
โยกย้ายvikaraka

ศิระบง บ่ โศภา
ยประเภทหลากหลาย

หนึ่งสถิตที่บันได
นอนนั่งยังชานชาย

อีกร่มไม้และตากกาย
สถลท่องวิถีทาง

ล้วนเลิศอัปลักษณ์
ราศีคืดห

ทูลลักษณานาง
กมลผู้ภรรดาตน

หนึ่งโสดจะสำรวจ
แย้มยิ้มพระพริ้มยล

บ่ มิควรทรวงีงอล
พักตรเพริศพะเพราพราย

จักจาม บ่ งามแรง
นอนน่านมักคร้านกาย

แสดงอรรถอย่าตรัสหลาย
ป่วยการกิจคิดการงาน

น้อยภักษ์ก็ผอมซูบ
มากภักษ์ก็พีพาน

สรีรูปบันดาล
จะหนักเนื้อและเทือกค้

ฟังภักษ์พอประมาณ
โสภาคยบรรยง

บ่ วิจารณ์กลทรง
ทุกสิ่งสิ้นทั้งอินทรีย์

อีกอิริยาบถ
นั่งนอนหนึ่งจรัล

กำหนดถ้วนทั้งสี่มี
และยืนพร้อมเสมอสมาน

เพียรกิจ บ่ คิดเกียด
รอบรู้วิธีชาญ

ฤ กลัวเกลียดในงานการ
ปฏิบัติกษัตรา

รักตนเสงี่ยมตน
รักรุกขอุปถัมภ์

บำเพ็ญผลสัจยา
พึงรดน้ำและพูนดิน

ทานศีลศรัทธาปรา
รักสัตวนานา

รภกึ่งอกุศลธรรม
พึงรักษา บ่ เตียดฉันท

เลี้ยงดูทุกคืนวัน
กึ่งก้าน ฤ รานสิน

จงอิมหน้าเป็นอาจิณ
สงวนไว้ได้เขยชม

ผูกงูด้วยมนตรา
รักชนพึงเลี้ยงดู

วิทยาอาคมหมาย
ให้อยู่สุขสำราญรมย์

นุ่งห่มอุดมสม
ใช้สอย บ่ หลบลิ้

บุรณะพร้อมรักษาหาร
ฤ หน่ายหนีในงานการ

จงรักภักดีนิทาน
ผูกसार บ่ เคลื่อนคลาย

ห่อนเห็นห้วงคั่งวางวาย
ด้วยเชือกบาศกระสันพัน

ผูกชนด้วยไมตรี
รักคั่งชีวาวัน

จิตปรี่ดีเหตุหรรษ์
มรณา ฤหน่ายแห่ง

คำสอนสมรมาลัย
เป็นที่เสนาหา

ประกาศนสารสุนทรแสดง
แต่ภรรดาเจริญผล

จงจำอย่าเคลือบแคลง
กว่าเล่าห์เสนห่มน

ประพฤติเพื่อผดุงตน
ตรมายาอันอาธรรม์ ๕๕

มาลินีจันทร์ ๑๕

๐ มธุรพนจนร่ำพัน พื้นพิเศษสรรพ
สถาพร

มธุรพจนสารสอน เข็ญวิมลสมร
บำรุงองค์

มธุรพจนยรรยง สรรพสิ่งมม
คลาเลิศ

มธุรพจนกอบเกิด วัฒนธรรมประเสริฐ
สวัสดิ์

มธุรพจนสารศรี ธรรมวาที
สุภาษิต

มธุรพจน์โสภิต   นุชนาฎพนิตห
บำเพ็ญเพียร

อมรนิกรอันเสถียร   ราชมนเทียร
จะอวยชัย

อมรนิกรสถิตใน   เศวตฉัตรไท
๕ อวยผล

โตฏกฉันท์ ๑๒

๑ วรราชกนิษ	ฐพนิตวิมล
๕ สดับอนุสนธิ์	อนุศาสนคดี
ศุภมงคลเหตุ	วรเชษฐภักินี
ก็ประณตบทศรี	ศิระรับพวงา
ปฏิบัติ บ่ ขาด	ดูจนากถา
คุณวัณนปรา	กฏเกิดอภิมรย์